

Γυαλιά ευγνωμοσύνης

Η Κλάρα ήταν έντεκα ετών και είχε οξυδερκή ματιά που πρόσεχε τα πάντα... ή σχεδόν τα πάντα.

Είχε γρήγορο βλέμμα και η προσοχή της ήταν πάντα σε εγρήγορση.

Εντόπιζε κάθε μικρή λεπτομέρεια: μια στραβή φωτογραφία, ένα χαλαρό νήμα σε ένα πουλόβερ, ακατάστατα κορδόνια παπουτσιών, μπερδεμένα μαλλιά, ξεχασμένα μαθήματα, αδέξιες κινήσεις.

Αλλά αυτό που πρόσεχε περισσότερο ήταν αυτό που έλειπε. Την καραμέλα που έλειπε από την τσάντα. Το «γεια» που δεν ειπώθηκε. Το «ευχαριστώ» που δεν ακούστηκε ποτέ. Το τελευταίο κομμάτι κέικ που εξαφανίστηκε. Οι κανόνες που ίσχυαν για μερικούς, αλλά όχι για άλλους. Η Κλάρα είχε οξεία μνήμη για οτιδήποτε της φαινόταν άδικο. Ήταν σαν το μυαλό της να κρατούσε μια αόρατη λίστα με όλα όσα ήταν λάθος.

Ακόμα και όταν όλα φαινόταν εντάξει, ένα μικρό πράγμα μπορούσε να τα καταστρέψει. Μια υπέροχη εκδρομή — αλλά με ένα παγωμένο σάντουιτς. Ένα διασκεδαστικό πάρτι — αλλά κάποιος ξέχασε το αγαπημένο της παιχνίδι. Μια δραστηριότητα που της άρεσε — αλλά κάποιος την έσπρωξε και δεν της ζήτησε συγγνώμη. Αυτό το ένα πράγμα έμεινε κολλημένο στο μυαλό της και της χάλασε την υπόλοιπη μέρα.

Η Κλάρα δεν ήταν κακιά. Καθόλου. Ήταν ευγενική, πολιτισμένη, εξυπηρετική. Αλλά συχνά ενοχλημένη. Και κουρασμένη από το να είναι ενοχλημένη. Γιατί

όταν παρατηρείς πάντα ό,τι είναι λάθος, αρχίζεις να νιώθεις όπι ολόκληρος ο κόσμος είναι γεμάτος λάθη — και όπι είσαι η μόνη που τα βλέπει.

Μερικές φορές ψιθύριζε «Δεν είναι δίκαιο» ή «Πάλι;» ή «Γιατί είναι πάντα έτσι;» χωρίς καν να το σκέφτεται. Σαν μικροί αναστεναγμοί που της ξέφευγαν. Δεν της άρεσε να παραπονιέται. Αλλά δεν της άρεσε ούτε να προσποιείται.

Οι γονείς της της έλεγαν ευγενικά: «Ξέρεις, ίσως θα μπορούσες να δεις και τα καλά πράγματα». Αλλά η Κλάρα σταύρωνε τα χέρια της και απαντούσε: «Θέλω απλώς τα πράγματα να είναι δίκαια». Και ίσως, βαθιά μέσα της, πίστευε όπι ήταν η μόνη που πραγματικά πρόσεχε. Τα πάντα. Όλη την ώρα.

Δεν ήθελε όλα να είναι τέλεια. Απλά... δίκαια. Όλοι να παίρνουν αυτό που τους άξιζε. Κανείς να μην ξεχνιέται.

Και ίσως, μόνο ίσως, κάποιος να πρόσεχε και αυτά που εκείνη έκανε σωστά. Αλλά ποτέ δεν το είπε αυτό φωναχτά.

Μια Τρίτη, η τάξη είχε μια νέα δραστηριότητα. Δεν ήταν ένα φύλλο εργασίας, ούτε μια άσκηση μαθηματικών, ούτε καν μια εποχιακή χειροτεχνία. Όχι, εκείνη την ημέρα, η διευθύντρια μπήκε στην τάξη με μια επισκέπτρια: μια ηλικιωμένη κυρία με λευκά μαλλιά πιασμένα σε κότσο, στρογγυλά γυαλιά που γλιστρούσαν στην άκρη της μύτης της και λάμψη στα μάτια της. Το όνομά της ήταν κυρία Ιωάννα και συστήθηκε ως πρώην δασκάλα. Είχε έρθει για να τους μιλήσει για ένα παράξενο πρόγραμμα που ονομαζόταν «Τα Γυαλιά της Ευγνωμοσύνης».

Η κυρία Ιωάννα έβαλε πάνω στο γραφείο μια μεγάλη καφέ βαλίτσα με ρίγες, που έμοιαζε με αυτές που βλέπουμε στις παλιές ταινίες. Όταν την άνοιξε, οι

μαθητές ένωσαν ένα μείγμα περιέργειας και έκπληξης. Μέσα υπήρχαν περίπου είκοσι ζευγάρια γυαλιά. Παράξενα γυαλιά. Κανένα δεν ήταν ίδιο με το άλλο. Κάποια ήταν μεγάλα, με χοντρό σκελετό, άλλα ήταν λεπτά. Κάποια ήταν κόκκινα, άλλα μπλε, άλλα κίτρινα φωσφοριζέ. Κάποια είχαν φιμέ φακούς. Κάποια δεν είχαν καθόλου φακούς. Μερικά είχαν σχήμα αστεριών, άλλα έμοιαζαν με γυαλιά ηλίου της δεκαετίας του '80. Τα παιδιά γέλασαν, ψιθύρισαν και έδειξαν με το δάχτυλο.

«Αυτά τα γυαλιά», εξήγησε η κυρία Ιωάννα, κλείνοντας απαλά τη βαλίτσα, «δεν είναι για να βλέπουμε καλύτερα μακριά ή κοντά. Είναι για να βλέπουμε διαφορετικά. Για να παρατηρούμε αυτό που μερικές φορές ξεχνάμε να δούμε. Αυτό που βρίσκεται μπροστά μας, αλλά ξεχνάμε να το αγαπάμε».

Τα παιδιά γέλασαν λίγο. Μερικά κοίταξαν το ένα το άλλο με αμφιβολία. Η Κλάρα γύρισε τα μάτια της. Άλλο ένα από αυτά τα πράγματα που θέλουν να «αλλάξουν τον τρόπο που βλέπουμε τον κόσμο»...

«Κάθε μέρα», συνέχισε η κυρία Ιωάννα, «θα επιλέγετε μια στιγμή για να φορέσετε τα γυαλιά σας. Για πέντε λεπτά. Και η αποστολή σας θα είναι να εντοπίσετε κάτι καλό. Όχι κάτι εξαιρετικό. Απλά ένα μικρό κομμάτι καλού. Κάτι που σας κάνει να νιώθετε καλά ή που σας φαίνεται όμορφο, δίκαιο ή ευγενικό. Μετά θα το γράψετε σε ένα μικρό σημειωματάριο».

Έβγαλε μια στοίβα από σπιράλ σημειωματάρια, όλα διαφορετικά. Μερικά είχαν εξώφυλλο με λουλούδια, άλλα με γεωμετρικά σχέδια, άλλα με χαρτιά κολλημένα σαν μωσαϊκό. Τα μοίρασε τυχαία, σαν παιχνίδι. Η Κλάρα πήρε ένα σημειωματάριο σε χρώμα σκούρο μπλε με ασημένιο περίγραμμα.

Όταν ήρθε η ώρα να διαλέξει ένα ζευγάρι γυαλιά, η Κλάρα δίστασε. Δεν ήθελε πραγματικά να συμμετάσχει. Αλλά ένιωθε ότι την παρακολουθούσαν και δεν ήθελε να κάνει φασαρία. Έτσι, έτεινε το χέρι της και πήρε ένα μοβ ζευγάρι με ελαφρώς χρωματισμένους φακούς. Καθώς τα έβαλε στη μύτη της, ένιωσε να ζαλίζεται λίγο. Ο κόσμος δεν ήταν διαφορετικός. Αλλά όλα φαινόταν λίγο... πιο απαλά. Σαν κάποιος να είχε χαμηλώσει λίγο το έντονο φως.

Την πρώτη μέρα, η Κλάρα φόρεσε τα γυαλιά στην άκρη της μύτης της, μισογελώντας μέσα της. Δεν της άρεσαν αυτά τα πράγματα που έπρεπε να γίνουν «για το καλό της». Κοίταξε γύρω της, σαν να περίμενε να της έρθει μια αποκάλυψη. Αλλά δεν ήρθε. Όλα ήταν ακριβώς όπως συνήθως. Ο Παύλος έκανε θόρυβο με τα πόδια του, χτυπώντας ρυθμικά την καρέκλα. Η Σάρα μιλούσε συνεχώς με τη γειτόνισσά της χωρίς να σηκώνει το χέρι της. Ο Λεωνίδας μασούσε τσίχλα με το στόμα ανοιχτό, κάτι που πάντα ενοχλούσε την Κλάρα. Τίποτα δεν είχε αλλάξει. Ένιωσε την ενόχληση να σκαρφαλώνει στα μάγουλά της. Ήταν έτοιμη να βγάλει τα γυαλιά και να κλείσει το τετράδιο για τα καλά.

Αλλά καθώς γύρισε το κεφάλι της, το βλέμμα της έπεσε στην Αννέτα. Έδινε σιωπηλά τη γόμα της σε έναν συμμαθητή της. Χωρίς λέξη. Χωρίς βλέμμα που να ζητάει προσοχή. Μόνο μια μικρή χειρονομία. Φυσική. Διακριτική. Σχεδόν αόρατη.

Η Κλάρα συνοφρυώθηκε. Δεν ήταν και τίποτα σπουδαίο. Αλλά ήταν... γλυκό.

Δίστασε. Τότε, σχεδόν απρόθυμα, έβγαλε το σημειωματάριό της και έγραψε βιαστικά: Η Αννέτα της δάνεισε τη γόμα της χωρίς να περιμένει ευχαριστώ.

Έκλεισε γρήγορα το τετράδιο, σαν να είχε γράψει κάτι μυστικό. Δεν ήταν σίγουρη γιατί το είχε γράψει. Δεν ήταν κατόρθωμα. Όχι αξιοσημείωτο κατόρθωμα. Αλλά ήταν αλήθεια. Και το είχε δει. Και, κατά κάποιον τρόπο, είχε κάνει τη μέρα της λίγο πιο γλυκιά.

Την επόμενη μέρα, ξέχασε τα γυαλιά, αλλά όχι το τετράδιο. Κατά τη διάρκεια του διαλείμματος, περιπλανήθηκε λίγο, με τα χέρια στις τσέπες και το βλέμμα αδιάφορο. Δεν είχε όρεξη να γράψει τίποτα. Σκέφτηκε ότι η ιδέα με τα γυαλιά ήταν ωραία, αλλά όχι και πολύ χρήσιμη χωρίς τα ίδια τα γυαλιά. Και τότε, καθώς περνούσε από την αυλή, είδε τον κύριο Κώστα, τον δάσκαλο της διπλανής τάξης, να σταματά, να σκύβει και να μαζεύει ένα άδειο κουτί που είχε μείνει στο έδαφος. Δε θύμωσε. Δεν αναστέναξε από εκνευρισμό. Δεν έψαξε για τον ένοχο. Απλώς το σήκωσε, το έβαλε σε έναν κάδο και συνέχισε τον δρόμο του σαν να μην είχε συμβεί τίποτα.

Η Κλάρα στάθηκε ακίνητη. Παρατήρησε τις απλές κινήσεις, την ηρεμία της κίνησης. Χωρίς επιπλήξεις. Χωρίς ομιλίες. Απλώς ένας ενήλικας που έκανε το σωστό, χωρίς να τραβάει την προσοχή. Ένιωσε ένα μικρό σφίξιμο στο στήθος, κάτι σαν έκπληξη αναμειγμένη με σεβασμό.

Έβγαλε το σημειωματάριό της και έγραψε, λίγο πιο αργά αυτή τη φορά: Ο κύριος Κώστας σήκωσε ένα κουτί χωρίς να επιπλήξει κανέναν.

Στη συνέχεια, έμεινε εκεί για λίγα λεπτά, με το στυλό στον αέρα, σαν να ήθελε να απομνημονεύσει την εικόνα.

Την Πέμπτη, φόρεσε ξανά τα γυαλιά της και, για πρώτη φορά, αποφάσισε να τα γυρίσει ελαφρώς προς το μέρος της. Ζωγράφιζε ένα φθινοπωρινό τοπίο για μια παρουσίαση. Συνήθως, βιαζόταν, θέλοντας όλα να είναι τέλεια χωρίς

να το απολαμβάνει πραγματικά. Αλλά εκείνη την ημέρα, βρήκε τον εαυτό της να απολαμβάνει τα χρώματα που ανακάτευε, να βρίσκει όμορφο το καφέ που είχε πάρει τυχαία και να χαμογελάει με τον τρόπο που τα δέντρα της φαινόταν να χορεύουν. Ένωσε το σώμα της να χαλαρώνει, το μυαλό της να γίνεται λιγότερο κριτικό. Δεν ήταν τέλειο, αλλά ήταν ευχάριστο. Έγραψε στο σημειωματάριό της: «Απόλαυσα τα χρώματα χωρίς να προσπαθώ να τα κάνω όλα τέλεια. Ήταν όμορφα και ένιωσα καλά».

Σιγά-σιγά, η Κλάρα συνέχισε. Τα γυαλιά της έγιναν ένα διακριτικό τελετουργικό, μια στιγμή για τον εαυτό της. Δεν τα φορούσε πάντα την ίδια ώρα ή για τους ίδιους λόγους. Μερικές φορές τα ξεχνούσε, αλλά το σημειωματάριο παρέμενε εκεί, έτοιμο να δεχτεί οτιδήποτε παρατηρούσε. Ένα κομπλιμέντο που άκουσε τυχαία μεταξύ δύο μαθητών. Ένα χέρι στον ώμο μετά από μια πτώση. Μια αστεία λέξη που ανακουφίζει την ένταση. Μια πόρτα που κρατήθηκε ανοιχτή χωρίς να της το ζητήσουν. Ένα «ευχαριστώ» χωρίς να περιμένει ανταπόδοση. Έγραφε τα πράγματα. Μερικές φορές με δισταγμό, μερικές φορές γκρινιάζοντας μέσα της. Αλλά τα σημείωνε.

Και κάτι καινούργιο, άρχισε να παρατηρεί και τα πράγματα που της έκαναν καλό. Τη γεύση του αγαπημένου της φρούτου, απόλυτα ώριμου. Ένα βιβλίο που την έκανε να γελάσει. Μια στιγμή που τόλμησε να πει αυτό που σκεφτόταν χωρίς να την κοροϊδέψει κανείς. Μάθαινε να αναγνωρίζει τις μικρές, αόρατες απολαύσεις της καθημερινής ζωής.

Μια μέρα, στο τέλος της ημέρας, είδε μια συμμαθήτριά της να διαβάζει στο πάτωμα, σε μια ήσυχη γωνιά της βιβλιοθήκης. Ήταν έτοιμη να της πει κάτι σαν: «Δεν επιτρέπεται να είμαστε εδώ». Ήταν αυτόματο, σαν ένας κανόνας που έπρεπε να επιβληθεί. Αλλά σταμάτησε. Το κορίτσι ήταν εκεί, με σταυρωμένα

πόδια, τα μάτια βυθισμένα στο βιβλίο της, το πρόσωπο χαλαρό, εντελώς αλλού. Χωρίς να ενοχλεί. Χωρίς να διακόπτει. Απλά καθόταν εκεί.

Η Κλάρα στάθηκε εκεί για μια στιγμή χωρίς να πει τίποτα. Και αντί να διορθώσει, παρατήρησε. Κάθισε πιο πίσω και έβγαλε το σημειωματάριό της. Έγραψε: Διάβαζε με ηρεμία. Απλά διάβαζε. Και μου άρεσε που δεν διέκοψα.

Οι εβδομάδες πέρασαν. Η κυρία Ιωάννα επέστρεψε για να ρωτήσει αν κάποιος ήθελε να μοιραστεί ένα απόσπασμα από το σημειωματάριό του. Η Κλάρα δε σήκωσε το χέρι της. Αλλά άνοιξε το σημειωματάριό της στη σελίδα όπου είχε κολλήσει μια ετικέτα: Αυτά που δεν μπορούσα να δω πριν.

Σημείωσε:

- Το χέρι ενός φίλου στον ώμο ενός άλλου.
- Ο ήχος της βροχής στα κεραμίδια.
- Μια ευγενική λέξη από την κυρία στην καντίνα.
- Το βλέμμα της βιβλιοθηκάρου όταν μιλάει για ένα βιβλίο που αγαπά.
- Ένα σνακ που μοιράστηκε χωρίς να της το ζητήσουν.

Και μια μέρα, απλά σημείωσε: Έπιασα τον εαυτό μου να χαμογελάει χωρίς λόγο.

Η Κλάρα δεν έχει αλλάξει καθόλου. Ακόμα βλέπει τα κορδόνια που δεν είναι δεμένα σωστά, τις λέξεις που δεν είναι σωστές, τα πράγματα που έχουν ξεχαστεί. Αλλά τώρα βλέπει και τα υπόλοιπα. Και συχνά, τα υπόλοιπα είναι αρκετά για να της φτιάξουν τη μέρα.

Κρατάει τα γυαλιά της στην τσάντα της. Μερικές φορές τα ξεχνάει. Αλλά ποτέ για πολύ. Γιατί έχει συνειδητοποιήσει ότι η ευγνωμοσύνη δεν έχει να κάνει με το να λες ευχαριστώ για το παραμικρό. Έχει να κάνει με το να παρατηρείς τι σε κάνει να νιώθεις καλά, ακόμα και όταν δεν το περιμένεις.

Από τότε, η Κλάρα δεν ψάχνει μόνο για αυτό που λείπει. Ξέρει επίσης να βλέπει αυτό που υπάρχει, ακόμα και όταν είναι μικρό, διακριτικό ή αθόρυβο. Είναι πράγματα όπως αυτά που, όλα μαζί, κάνουν μια μέρα πιο όμορφη. Και τώρα, αντί να κουβαλάει μια τσάντα γεμάτη ενοχλήσεις, κουβαλάει μια τσέπη γεμάτη μικρούς θησαυρούς. Και αυτό αλλάζει τα πάντα.

